

kakor velé: s kačo v žepu; pravijo, da ni sreče.“

„To je tudi prav previdno. Ali Franjo, čuj in ne zabi! Še to ti moram povedati: tistih blazin s čipkami in rjuh z vesami tudi jaz ne maram. In tisto drago znamenovanje je neumno. Škoda novcev! Nazadnje perica zamenja ali pa proda. Torej tega ne! Boš že tako ukrenil, kakor bo prav. Ne?“

Molčé je prikimal in molčé hvalil skromnost svoje neveste.

Pavla ga je pa zopet hvaležno pogledala izpod kostanjevih vejic, srčno se poslovila in v svesti si, da je opravila vse prav dobro, vse izborna, tudi odhitela v tovarno, kjer se je, stopivša na dvorišče, samozadovoljno smehljala sama sebi in tako na pol pomežikovala v prvonadstropna okna tje blizu, kjer piše gospod nadzornik.

„Dober možiček bo ta-le moj Franjo! E, še bomo živeli, še bomo pili!“

(Dalje.)

Šopek.

(Slika. — Spisal Bogdan.)

Prvi dan — nič... Drugi dan — nič... Tretji dan. Mišelj je čakal. Po slabem pašniku so mirne selske kravice z drugimi govedi mulile nizko, polsuho travo. Čednik ni imel ž njimi sitnosti; lahko je mirno sedel pod mogočno češnjo, obrezoval novo palico, ali pa gledal tje po božjem svetu, kamor mu je neslo oko. Pri lepem razgledu po božji zemlji se vendar Mišlju doslej ni vzbujala nikaka posebna, visoka misel. Njegov duh je bil omejen, mislil je malo ali nič. Kar časa je že pasel Zaleščanom krave, mirno je živel, vse pretrpel, z vsem je bil zadovoljen. A kaj je zadnja dva dni tako nemiren, ves nezadovoljen? Misel za mislijo se mu budi. Njegovo povsem tiho, vedno enakomerno življenje mu vstaja pogosteje pred oči. Vaščani so ga vzredili ko otroka brez starišev. Njih dobrote jim povračuje že, kar je toliko dorastel, da je mogel krave pasti. To je bila vsa njegova zgodovina, in vendar je že prestopil dvajseto leto. Zakaj drugi nimajo jednake usode? In ta nagla izpremema! Pred tremi dnevi je sedel, kakor sedi danes. Žvižgal si je tiho navadno mu pastirsko pesem:

Kaj je meni mar,
kaj je meni mar!

In že je zahajalo solnce, dvignil je palico, hotel je gnati domov. Gosta drevesna meja

„Dom in svet“ 1900, štev. 11.

za njim se je razgrnila, in pred njega je stopila — Poljanova Jerica. Kaj bi se bil Mišelj menil, ko bi bil stopil sedaj predenj kak drug človek! Pognal bi bil domov, saj je bilo že čas; a sedaj je postal. Preko usten mu je zletel čuden smeh. Dekle je obstalo. V rokah je držala posodo z jagodami, po čelu se je veter igral s črnimi lasmi, bila je razoglava in ruta ji je visela preko ram.

„E“, začudil se je Mišelj, in prijel svojo pastirsko torbo, ki je bila seveda že prazna. Zakaj je to storil sam ni vedel.

Dekle se je zasmajalo.

„E, ti?“ ponovil je čednik in stopil bliže nje.

„Kaj ti ni dolgčas, Mišelj?“ vprašala je poltiho.

„Dolgčas? Ha, dolgčas je res, skoro da je res.“

Zapazil je lep šopek hostnih cvetlic na njenih prsah in posegel nerodno po njem...

Dekle se je umaknilo.

„Kaj bi rad, Mišelj?“ vprašala je naga-jivo in pogledala čednika, katerega je zalila kri v zagorelo lice.

„Tisto-le mi daj, Jerica! No, tisti šopek, daj, Jerica, daj!“

„To? Čemu ti bo? Sam si ga lahko napraviš: glej cel dan si sredi cvetlic. Ne dam, ne dam.“

Mišelj je obstal tiho . . . Misli je počasi, in vsak ga je lahko ugnal, za kar so mu nekateri neusmiljeni ljudje prisodili, da je nekoliko slabe pameti.

A vendar se mu je zazdelo, da mu mladenka samo nagaja, ker se je začela iznova smejati. Vzel je klobuk z glave in posegel po šopku: „Nuj, sem ga bom pripel.“ A zaman. In ravno to ga je ogrelo; menil je, da mora dobiti, česar želi. Krog njiju se je delal lep pomladanski večer. Lahak veter je zibal vrhove dreves, kakor bi jih hotel usnivati v sladko spanje. Tihi mrak je legal na vas in okoli. Na nebu so zamigljavale zvezde. Živina je jela mukati. A čednik ni čul ničesar od tega, čutil pa je mnogo, sila mnogo . . .

Dekle je raztreslo jagode in se oziralo po tleh. Le sedaj pa sedaj ji je ušlo oko na Mišlja. Ugoden trenutek je porabil čednik in s tresočo roko si osvojil šopek. Poduhal ga je in pritisnil na srce.

„Ha, ha!“ zasmejal se je, a tako hitro obmolknil, kakor da se je ustrašil tega njemu sicer lastnega divjega smeha, ki je odmeval v tihi mrak.

„Mišelj“, zaprosila ga je z mirnim, prosečim glasom, „Mišelj, daj cvetke nazaj, drugemu so bile namenjene.“

Ta glas, in pa poudarjena beseda „drugemu“, pripravila je čednika v grozen razdvoj. Iznova mu je kri šinila v obraz, oči so zaplamtele in v očeh so se zaiskrile solze, katere je Mišelj zakril s tem, da je z rokavom potegnil preko očíj, a potem naglo segel v lase, dolge, cigansko črne lase in jih brez potrebe popravil.

„Drugemu?“ vprašal je sam sebe in na glas vzdihnil:

„Oh!“ Kaj bi bil storil ta čas, sam ni vedel . . .

Silno moč je začutil v sebi. Ko bi imel v rokah konjsko podkev, prelomil bi jo bil; a sedaj je stal mirno, v rokah pa je stiskal svojo umetno zrezljano palico. Premagan je bil . . .

„Jerica, pusti ga meni“, prosil je s tako besedo, da ga je dekle pogledalo skoro boječe.

Med tem je že spustil šopek v najvarnejši kraj, v nedrje za svojo platneno srajco. V mislih pa je pridejal: „Moraš!“

Ona je stala mirno in z roko popravljala nakopičene jagode vrh posode.

Mišelj se je jel sladko smejati. Razna čustva so mu pretresala srce, besede pa je težko spravljal na dan.

„Pa imej“, rekla je naposled in hotela oditi.

Čeda se je bila med tem že sama spustila proti vasi. Tiho je stopal vstric nje — molčé . . .

„Glej, kje je že živina, brzo stopi!“ opomnila ga je, ko je zapazila, da hoče le poleg nje iti.

„A bodi, kaj mi mar, ako le smem iti poleg tebe!“ In težko je premikal svoje velike čevlje, s palico pa včasih udaril po kakem cvetočem cvetu ali grmu. Na prsih je čutil njen šopek in sedaj pa sedaj pritisnil nanj tresočo svojo roko.

Dekle je čutilo, da niso bile ono prazne besede, in ni ji bilo ljubo. Rada bi bila šla na kako stransko pot, ali zadaj, pa mladi čednik je stopal vstric molčé.

Še nikdar ni tako tiho prihajala čeda s paše domov kakor danes. Vselej je robantil za njo Mišelj, jezil se nad tem in onim voličem, če je muhasto hotel nagajati čedniku ali svojim tovarišem. In kaj radodaren je bil vselej zvečer čednik in med raznim vpitjem je padalo po muhastih teletih:

„Hejo — sivec — oha — kam hodiš — les—o—o—o, na, mali, na — čakaj me, jaz ti pokažem!“

Danes je bilo vse tiho. Daleč za čedo je prihajal čednik zamišljen, tih. In tako pozno! Kaj se je zgodilo? Kje se je zamudil? Vedel je samo čednik sam in še nekdo. Nihče ni niti sumil, da je bil danes tak odločilen dan za nesrečnega čednika.

Drugi dan ni bilo na paši niti petja, niti vpitja. Tiho je pohajal Mišelj za čedo, — tiho, globoko zamišljen. In skoraj ni videl, kako sta se izgubila dva nagajiva junca v bližnjo deteljo, dokler ga niso mimogredoči opomnili tega. Zvečer pa je čakal gori pod

gozdom, a nje ni bilo. Kako noč je imel ubogi čednik! Vedno nove misli so mu prihajale v glavo, a rešilne misli ni bilo.

Dva tužna dneva sta prehitela. In danes je zopet čakal.

Kolikor let že pomni, vse je preživel podložen vsem. Tujih mater kruh jé, po tujih hišah prebiva danes tukaj, jutri tam. Z vsem mora biti zadovoljen, celi vasi mora tlačaniti, in zakaj ravno on? Kaj ni za nič boljšega na svetu? Nič, prav nič? Zakaj ga imajo za tako malovrednega? Zato, ker je sirota? Zakaj menijo, da je neumen? Zato, ker včasih tako čudno pomežikuje, ali ker privzdiguje desno ramo? Zato? Neusmiljeni svet! Pod temi pretvezami ga tlačijo, da mora biti suženj.

Vprašanja so se vrstila, a odgovora ni vedel. Koliko srečnih ljudij je že videl, a zakaj ni on med njimi?

Zopet je zašumelo za njim. Čudno je zavrela kri po njem, in stopal je proti meji. Gošča se je razgrnila, in pred čednika je stopil — Jernejec . . . Mišelj ga je dobro poznal. Varal se je: ravno nasprotno je prišlo, kakor je pričakoval.

„Ha, ha“, zasmejal se je mladenič, a Mišelj se je obrnil in šel na svoje mesto.

„Postoj, postoj!“

„Jaz? Kaj mi hočeš?“ Čednik se je tresel in delal se je nevoljnega.

Jernejec je stopil bliže, prijel ga za ramo, pogledal mu v obraz srdito in mu zapretil s prstom:

„Še jedenkrat! Predrznjež, boj se me!“

Čednik je poprijel svojo palico in jo že menil dvigniti, a oni mu je zadržal roko, da je brez moči omahnila.

„Kaj, kaj?“ jecljal je, „ti mi boš pretil, ti, Jernejec? Čuvaj se me! Jaz ti . . .“ A bil je brez moči.

„Ha, ti pasi, mirno pasi! Zapomni si: to je tvoj posel.“

V čedniku je vstajala jeza, povračala se mu je moč.

„Še jedenkrat!“ zapretil mu je iznova in odšel.

Mišelj je ostal sam in se boril sam s seboj. Lahko bi bil mahnil z debelo svojo palico, lahko bi se bil maščeval, a krotil se je. Stal je mirno in zrl za odhajajočim. Iz prsij se mu je izvil bolestni: oh, in nekako srdito je poudaril:

„Priatelj“, in pomislil je . . .

„Da mi nisi prijatelj, Jernejec — pri moji . . .“ in stresnil se je. Nekaj ga je naganjalo, naj ne pusti, da bi se norčevali ž njim. Ali zopet je pojenjala jeza in umiril se je. Na prsij je začutil že izdavná uvenelevetke, pritisnil jih je z roko in spomnil se, da ne sme storiti žalega temu človeku. Odšel je in pognal čedo domov. Po vasi pa so gledali za njim ljudje in ugibali, kaj je pač s čednikom, da se je tako izpremenil. Slišali so, da nič ne jé, nič ne spi, da je celo noč bledele; vse, vse so vedeli.

„Mišelj!“ posvaril ga je gospodar zvečer po večerji. „Mišelj, da paziš na živino! Če ne . . .“ pogledal ga je pomenljivo; Mišelj se je zbal in pritrdil, kakor bi se kesal. Nemiren je odšel iz hiše in izginil kmalu iz vasi . . .

Zlata zora je plavala na vzhodnem nebu in obsevala vzbujajočo se naravo. Vas je še spala . . . Navadno je ob tem času zapel na vasi rog čednika Mišlja, ki je budil zaspane dekletke. Danes je vse tiho. Čednika ni . . . Pač, tam prihaja in oblečen je v lepšo obleko. Kako nerodno stopa v novih čevljih! Koraki odmevajo po tihi vasi. Ne ozira se nikamor, odločno gre naprej, naprej.

Pri vaškem studencu si je umil površno obraz, potegnil z rokavom preko lic in odšel je dalje po cesti. Imel je svoj namen.

Tisti dan ni nikdo pasel zaleške čede.

Prestrašeni vaščani so zjutraj s strahom zapazili, da ni čednika nikjer.

Gospodarji so nevoljni stopali krog svojih hiš in tu in tam je kdo zaklical:

„Mišelj, spiš? Vstani!“ Menili so, da je kje utrujen zaspal; a ni ga bilo.

„Nepridiprav ti, leni! to imamo za zahvalo, da smo ga vzredili!“ jezili so se vaščanje.

Solnce je vstajalo više in više, čednika ni bilo; to jih je še bolj utrdilo v misli, da se je čedniku nekaj pripetilo zadnji čas. Nekateri so menili, da se ga je slaboumnost huje lotila, drugi pa, da ga je kdo naščuval, naj ne služi več zastonj nehvaležnim vaščanom. Marsikomu, ki je v zadnjih dneh natančneje poznal Mišlja, smilil se je čednik.

„Povrne se kmalu, kaj hočemo! S takim človekom je treba potrpeti.“

„Seveda, siromak je...“

Gospodarji so bili vendar razsrjeni in nad glavo Mišljevo so se zbirali oblaki.

Tisti dan je pohajal zaleški čednik po mestu. Kdor ga je poznal, se je čudil, kaj ima pač ta človek opraviti v mestu. Hodil je po ulicah, gledal je visoke hiše in lepe cerkve, postajal pred izložbami, čudil se in smejal, slonel na mostu in gledal v vodo. Na srcu je nosil šopek, katerega je, boječ se, da ga ne izgubi, tiščal z roko. Pozabil je celo na jed in na vse, kar se godi ž njim, ko je gledal množice ljudij. Mnogo je videl, mnogo, česar ni še nikoli videl, mnogo, o čemer se mu niti sanjalo ni.

Le kadar se je spomnil svojega položaja, stresel se je ves, boječe se je ozrl okoli, ni li okoli njega tropa mož Zaleščanov. In brzo je posegel v žep in zgrabil veliki krivi nož; branil bi se bil proti vsaki sili. In hodil je in hodil, nezaupno in boječe, ogibal se je le onih mož, ki imajo sablje. Teh se je bal kakor hudodelec. Kadar se mu je kdo bližal, bežal je brzo po ulici sem in tje, prerival ljudi, oziral se nazaj in tako butal v mimo gredoče. Ob takih slučajih je vzbujal občo pozornost; ljudje so postajali in gledali za njim, in marsikdo je nevoljno mrmral, ker mu je stopil na nogo s težkim svojim čevljem.

Česar je iskal, tega vendar ni našel Mišelj.

Jerica — to je bil sinoči zvedel — je danes tudi v mestu: prinesla je prodajat jagode. A ni je mogel najti. Nakrat se mu je zdelo, da jo vidi tam pred saboj na ulici; pospešil je korake, odrivaje ljudi pred seboj:

„Znal sem, da mora biti tu, mora biti“, in precej na glas jo je poklical:

„Jerica!“ Ljudje so se ozirali, on pa se ni menil zanje in govoril je bolj sam pri sebi:

„Ne vas, vas ne kličem, ono Poljanovo menim.“

Hipoma zapazi s sumljivim očesom, da se mu bliža jeden onih, katerih se je jedino bal danes. Strah se ga je polastil, vroče mu je postalo in ves tresoč se je bežal po ulicah naprej, sam ni vedel, kam. Ves šum okoli, zdelo se mu je, da meri nanj, da vsi kričijo: „Primito ga, Mišlja, zaleškega čednika, ušel je“, in bežal je. V glavi se mu je kar vrtelo od utrujenosti in slabosti, krog njega pa so letele podobe mimoidočih ljudij in mestni šum. Sedaj pa sedaj mu je obraz zalila temnordeča kri, a potem je zopet nakrat prebledel. Večkrat je že odprl usta, da bi na vse grlo zavpil na pomaganje, a zdelo se mu je, da niti besede ne more iz grla spraviti. V oči mu je silil jok, solze so ga zalile. Želel je ven iz mesta, a ni znal poti iz nesrečnega kraja. Iz jedne ulice je prihitel v drugo, povsodi novi preganjavci, povsod ščuvalni šum.

S tem svojim begom je res naščuval preganjavce nase, in v groznem, urnem begu je slednjič dospel v ulico, na katero se je spominjal, da je v njej zjutraj najpreje bil. Za seboj je čutil preganjavce in le z velikim trdom je uhitel iz mesta. Ko se je končala ona nepretrgana vrsta hiš na levi in na desni, tedaj se je ustavil čednik. Zasopel se je bil in pot mu je tekla s čela. Ozrl se je nazaj. Šum je bil pojenjal, v daljavi je zrl mesto kakor davi, ko je prvič prihajal vanje. Kaj, so bile li sanje? V mestu je bil, kaj je vse videl? Res? Ni-li sanjal? Ali se mu je morda samo zdelo? Ne! Glasno mu še bije vznemirjeno srce, dobro še čuje vsak udar: to mu priča, da je bilo res, kar je prestal. A kaj sedaj? Domov?

Medtem je hitel po cesti, in solnce mu je žgalo obraz. Na ušesa mu je prihitel včasih kak nadležen brencelj nekaj praviti, a Mišelj ga je zapodil. Kaj so mu neki pravili ti nadležneži? Njemu se je zdelo, da to, kar se je bilo zgodilo med tem v Zalesku.

Brez pomiselkov je hitel naprej. Lačen in žejen in utrujen se je odpočil šele pod hrastom v obcestnem gozdu; v hladni senci je zaspal utrujeni nesrečnež, ko je solnce prevozilo uprav pol svojega vsakdanjega pota.

Spal je dolgo; nagibalo se je proti večeru. Precej pokrepčan se je vzbudil, potegnil z roko preko očíj in se zavedel. Neka nevidna moč ga je gnala domov. Domov? Da, v Zalesk. Strah mu je stiskal srce, bal se je; no, pomišljal ni mnogo.

Od daleč se mu je kazala češnja, kjer je presedel že toliko dni.

„Po dnevu ne grem“, premislil si je, „v mraku pojdem v vas. Za dne ne, vse bi kazalo za meno. A kaj zvečer? Kaj? Stori naj mi kdo kaj žalega“, in stisnil je pest, a zapazil je pri tem, kako slaboten je... Zavil je s ceste v gozd...

Jerica je hitela iz mesta. Zakasnila se je bila in tako šele proti mraku hitela domov. Stopala je po ozki, na obeh straneh obrastli poti počasi, saj je bila skoraj že doma. Mirni mrak ji je del kaj dobro. Kraj nje je zašumelo: s strahom se je ozrla v stran. Mirno in s pol smehljajočim obrazom je stopil k njej — Mišelj. Skoro glasno je zavpila, ko je zapazila takega pred seboj.

„Mišelj!“ vzkliknila je, on pa se ji je brez besedij pridružil.

„V mestu sem bil, v mestu“, začel je in mahoma mu je zmanjkalo besedij.

„V mestu, ti? Česa si iskal tam?“

Mišelj se je zasmeljal zopet z istim smehom, katerega se je sam vselej najbolj ustrašil, in zaradi katerega so ga imeli ljudje za slabounnega.

„Za teboj sem šel“, in zopet je umolknil.

Dekle se je ustrašilo... Stvar ji je bila jasna.

„Nesrečnež, kaj bo sedaj s teboj doma?“

„Ha, ha, nič!“ Mislil pa je drugače...

Tišina lepega večera je omamila čednika. Nerodno je stopal poleg nje, krog pa je bilo vse tiho. Včasih je postal, meneč, da se bo tudi ona ustavila, ali varal se je.

„Ostani zadaj, ali pa pojdi po drugem potu proti vasi! Kaj bi rekli, ako bi skupaj prišla v vas!“ Ali on ni čul ničesar.

„Kaj me tako sovražiš, ti, mene?“

Jerici je bilo težko v duši.

„Ne sovražim te, a če me ne slušaš, potem...“

„Slušal te bom, če mi nekaj obljubiš.“

„Kaj?“

„Da ne vzameš Jernejca.“

Čudé se ga je pogledala.

„Zakaj naj bi ti to obljubila?“ vprašala ga je skoraj nevoljno...

Mišelj je molčal. Sedaj je bilo čas priti na dan z dozorelo mislijo, katero je gojil v sebi, ali pogum mu je upadel. Ni si upal na dan z besedo. Po njem je kar vrelo, srce pa je tolklo burno.

„Zato“ — umolknil je, stopil bliže in mesto besedij, del ji je roko nerodno krog vratú in šepnil polglasno:

„Zato — da bi vzela —“ in stisnil jo je tako, da je boleстно vzkliknila ter zbežala dalje.

„Oh, Mišelj, pusti me!“ In pristavila je:

„Oh, ta norec!“

„Obljubi!“ hotel je on.

„Ne“, rekla je odločno in pohitela naprej. On pa je zaostal. Nekaj časa je stal kakor okamenel. Zrl je sedaj za njo, ki mu je hitro izginjevala v mrak, sedaj doli na vas, kjer ga čaka — bodoča usoda. Z razburjenostjo se mu je povrnila utrujenost, čutil je, da skoraj ne more dalje. Sedel je v travo in posegel v nedrije po šopek. Nekaj časa ga je zrl nepremično, naposled pa so začele nanj škropiti debele solze. Položil je glavo v roke in jel jokati. Kdo ve, ali bolj zaradi svoje zapuščenosti in nesreče ali bolj iz strahu, kaj ga čaka. Sedel je in sedel, uničen v svojih nadah. Ihtel je polglasno in sedaj pa sedaj je odnesel lahni večerni veter globok, srčen vzdihljaj.

Zalesk se je bil umiril, sladki pokoj je ležal po vasi. Tedaj je stopal čednik s trdim korakom proti domu. Postal je pod oknom, obotavljaval se, pomišljal, a slednjič odločno stopil v vežo.

Gospodar je privzdignil luč in se začudil:

„A—a—a!“

Mišelj je molčal. Pokorno, udano je čakal plohe, ki se bo izlila iz oblakov, kateri so se, kakor je sumil, celi dan zbirali nad njegovo glavo.

„Kje si bil, Mišelj?“ začel je izprva mirno gospodar, „vsa vas se jezi nad teboj . . .“

„V Ljubljani . . .“

„Ti! Kaj si imel tam opraviti? Kaj ne veš, kaj je tvoja dolžnost? Tako povračuješ dobro delo?“

Mišelj bi bil rad obljubil, da ne bo več tega storil, da bo poslej rad pasel, ali neki ponos je imel v sebi, in ta mu je velel, ne klanjati se.

„Moral sem iti“, rekel je s tresočim glasom.

„Lažeš! . . . Stara, daj mu jesti, če je lačen, — in jutri glej, da je vse v redu, če ne, naredimo drugo s teboj, zapómní si!“

Mišelj je molčal in slastno je použil borno večerjo.

Ko so drugo jutro Zaleščani vstali, zapazili so na svojo veliko tolažbo čedo že na paši, in gori pod češnjo je zopet sedel čednik, v katerem je vsak spoznal Mišlja.

Govorica se je pletla le o čedniku. Hujše kazni mu niso prisodili.

Vendar jim je bila vsa stvar še skrita. Le na studencu so govorile ženske o nečem.

„Nesrečnež!“ milovala ga je ta ali ona.

„Človek je, kaj se je čuditi!“

„Seveda, seveda . . .“

„Ah!“

„Glejte no!“

Po pašniku je pohajal čednik, tih, miren, mrkel. Zamišljeno je zrl tje nekam v daljavo in mislil, sam ni vedel, kaj. Sedaj pa sedaj je začutil, kakor da mu je oko mokro, potegnil je z rokavom preko lic, in dobro je bilo. Ni žvižgal, niti pel — njegovo srce je postalo — brezčutno . . . Ljudij se je jel ogibati, in kdor ga je videl, miloval ga je. Vaščani so lepo ravnali ž njim, in on jim je bil hvaležen.

* * *

V pozni jeseni se je oživil ves Zalesk še jedenkrat. Bilo je ženitovanje.

Čednik je čul glasno godbo, čul zvočenje, čul tudi vriskanje in videl vrvenje vaščanov. Vedel je, kaj to pomenja.

Posegel je v nedrije, od koder je prinesel suh šopek na dan. Cvetlice se niso dale več spoznati. Mišelj ga je gledal dolgo nepremično. Oko se mu je zaiskrilo, zasmejal se je s svojim navadnim smehom, kakor se že dolgo ni, in zmlél je suho cvetje v rokah.

Čeda se je pasla mirno, in on se je ločil od nje in hitel za vasjo v cerkev. Poroka je bila. Ustavil se je za vrati in gledal nepremično pred oltar, kjer je stala nevesta poleg srečnega ženina. Tudi on je prišel poslušat oni usodepolni „da“. In čul ga je. V tistem trenutku bilo je zopet treba potegniti z rokavom preko očíj, in iz ust mu je zopet ušel oni nesrečni smeh. Ljudje so se ozrli, on pa je bežal iz cerkve k svoji čedi . . . Oni za čednika nepozabljivi dan so vaščani že pozabili in zato niso zamerili Mišlju, da je prišel v cerkev, nevesta pa se je baje stresla, ko je začula smeh izza durij.

Vas se je pomirila, ženitovanje se je končalo. Tudi čednik se je umiril. Začelo se mu je življenje tako, kot je bilo preje. Le za čedo je hodil vedno tiho in pel ni na paši. Da bi mu olajšali tužne dni in da bi si imel s čim preganjati dolgčas, dovolili so mu vašcanje na njegovo izrecno željo, da sme pušiti na vaše stroške. Pipa tepka mu je postala najdražja prijateljica. Dan mu je hitel za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. Drug jednak drugemu. Neka žalost, ki ga ni zapustila nikdar, izrazila se mu je tudi na obrazu, vsak jo je lahko čital. Lice se mu je nenavadno hitro gubančilo in čelo se mu je z gostimi obrvmi obesilo nizko nad oči.

Vaščani in otroci so se privadili s časoma mrklega njegovega obraza. Nikdo ga ni ogovarjal, in v skrajnji sili je bil njegov govor kratek. Smeha ni nikdo videl na njegovih ustnih. O sebi ni pustil nikomur govoriti, jeden njegov pogled je ukazal vsakomur molčati.

Na nekem jutranjem svojem izprehodu sem govoril s čednikom.

„Tobaka?“ vprašal je kratko, ter pri-
merjal svojo pipo z mojo. Dal sem mu
mehur. Natlačil si je svojo tepko in hva-

ležno podal mehur nazaj. Mrkli njegov obraz
mi je ostal dobro pred očmi. Na nekaj mojih
radovednih vprašanj je odgovoril s kratkim
„da“ in „ne“, obrnil mi hrbet ter odšel na
svoje priljubljeno mesto.

Mladost.

O jezdec brzi, postoj, postoj,
kam vodi pobliskoma vranec te tvoj?

„Rekli so: tvoja mladost
pred tabo po tej-le je cesti odšla
in vso prelestno sladkost
vseh lepih in solnčnih dni,
vso srečo tihih, jasnih noči
s sabo pelja . . .
Zajezdil sem vranca iskrega,
pohitel čez polja zelena,
dirjal čez hribe, gore in doli,

prejezdil deročih vodá bregove,
premeril temnih gozdov lesove:
a moje mladosti še ni, še ni . . .“

Huj, ti starec, kje si že, kje!
Iskre za vrancem leté.

A v daljavi tam, glej, tam za starcem
kdo tak počasi prihaja —
in solnčne vodi, prejasne dni
in tihe sladkosti prelestnih noči
in jabolka mladega raja . . . ?
Mladost njegova, ti si?!

Vinko Vinič

Na prijateljevem grobu.

(V spomin *J. P-u.*)

I.

Na tvoj grob prerani
treba ni spominka;
senči naj samo ga
vrba žalostinka.

Z vetrom bodo tiho
šepetale veje:
„Tu pod nami strte
spé srca nadeje.“

II.

Tje čez pozabljene grobove
zavel je dih pomladi nove
in zemlji cvetje vsul v naročje.
Zvonovi s stolpov se oglašajo,
radosti polno vest prinašajo:
Vstajenje je, Velika noč je.

Tedaj na tvoji so gomili
ti prvi beli zvončki vzkliči,
in čul sem 'tajno njih zvonjenje:
„Lahnó mu spanje v jami je,
in Oni, ki nad nami je,
ga skoro prebudi v vstajenje.“

Narjan Pretko.